

ПРЕЗИДЕНТЫМ ИЗЭИУКІЭГЪУХЭР

Владимир Путиныр апэрэ палъэмкІэ Урысые Федерацием и Президентэу зыхадзыгъэм кышчыублагъэу илофшІэн шэны фэхъугъэхэм ашыщ илъэсыр зыщыхыштым ехъулэу Урысые Федерацием къэбарлгыгъэлэс амалэу шызэхэщэгъэхэм журналистхэм ыкІи ІэкІыб хэгъэгу журналистхэм зэлукІэгъу адэшлыгъэныр, ахэм ашлогъэшІэгъон упчІэхэм джэуапхэр къатыжыгъэныр. Ащ фэдэ зэлукІэшхом сэри зэ сыхэлъжэнэу хъугъэш, ар зэрэкІорэ шыкІэр слъэгъугъэ, сышыгъуаз.

ЯтІонэрэу Президент ІэнатІэм зылоуцом, ыгъэфедэщтыгъэ шыкІэр тапэкіи илофшІэн шыкІишын ыгу зэрэхэлъыр нафэ кышыгыгъэ тыгъуасэ, тыгъэгъазэм и 20-м, урысые ыкІи ІэкІыб хэгъэгу журналистхэм адыриІэгъэ пресс-конференциемкІэ. КъызэрэтишІошІырэмкІэ, мызэгъогум мы шыкІэм зэхъокІыныгъэ закъоу фэхъугъэр зэлукІэгъур нэмыкІ чыпІэ зэрэщызехищэгъэр ары. ЫпэкІэ Кремлым хэт залым журналистхэм ащылукІэщтыгъэмэ, тыгъосэрэ зэлукІэгъур сатыум-

Шэны фэхъугъэ шыкІэр лъегъэкІуатэ

кІэ дунэе Гупчэм шыкІуагъ. КъызэралуагъэмкІэ, ащ журналист 1226-рэ хэлэжыагъ. Ар ыпэрэ зэлукІэгъухэм ахэлэжэщтыгъэхэм шъитІум ехъукІэ анахьыб.

ЗэлукІэгъум Адыгеим и журналистхэм ялыкІохэри хэлэжыагъэх. Республикэ гъэзетхэу «Адыгэ макъэм», «Советскэ Адыгеим», телерадиокомпаниеу «Адыгеим», нэмыкІхэм япащэхэр Москва рагъэблэгъагъэх.

Зэрихабзэу, апэ пчъагъэхэр ыгъэфедэхэзэ къызэгъынкІыр илъэсым кІэхуэу фэхъухэрэм кІэкІэу Владимир Путиныр къащыуцугъ.

Ащ ыуж журналистхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжыгъ.

Сыда нахь ашлогъэшІэгъонэу е зыгъэгумэкІыхуэ журналистхэр къызыкІэупчІагъэхэр? УпчІэ зытІу такышчыуцун.

Апэрэ упчІэр къэзытыгъэ журналист бзылфыгъэр зы-

гъэгумэкІыштыгъэр джырэ-благъэ Къэралыгъо Думэм ыштэгъэ унашъор Америкэм изаконэу Магницкэм ыцІэ зыхъырэм зэрифэшъуашэм тетэу пэджэжымы ары.

— Америкэм шаштэгъэ законыр Урысыем ныбджэгъуныгъэ кыдэшлыгъэным зыкІи диштэрэп, — кылуагъ Владимир Путиным. — Іофыр зыфэкІожырэр яахъщэ зэрылсчетхэр США-м ихэбзэ ІофышІэхэм Урысыем кышчызэлуахын фимытхэу гъэпсыгъэныр арэп, Советскэ Союзым, нэужым Урысыем къапэуцурэ зы законыр нэмыкІ законэу Магницкэм ыцІэ зыхъырэмкІэ зэрэзэрэхъокІыгъэр ары нахь. Ащ фэдэ зекІуакІэр зэпагъэужын алъэкІынэу шытэп. БлэкІыгъэ палъэм тетэу джыри мэлсэх.

ЯтІонэрэ упчІэр кадрэ Іофхэм афэгъэхыгъагъ. Президентыр ІэнатІэм зылуагъэр мэзибл нахь мыхъугъэми, ыпэ-

кІэ ащ фэдэ кыхэмыкІыгъэу, министрэ заулэ ІэнатІэхэм зэралуигъэкІыгъэм, нэмыкІхэм пшъэдэкІыжъ зэраригъэхыгъэм еплгыкІэу фыриІэмкІэ Президентым къеупчыгъ.

— Зэрэпсаоу пштэмэ, Премьерым ыкІи Правительствэм ялофшІакІэ сегъэрэзэ, — кылуагъ Президентым. — ЫпэкІэ Премьер ІэнатІэр зесхъагъ, ащ пшъэдэкІыжышхо зэрэхэлъыр, кынэу зэрэщытыр сэшІэ. Министрищ выговор ястыгъ. Сыда ыпэкІэ арэуштэу зыкІышчымытыгъэр, джы ащ фэдэ зекІуакІэхэри гъэфедэгъэнхэ фаеу зыкІышчытыр? АпэрэмкІэ, хэгъэгум ищылакІэ зэхъокІыныгъэхэр фэхъугъэх. Ахэтых илъэс пчъагъэ хъугъэу Правительствэм Іоф шызышІэхэрэр, опыти зилэхэр, ау министрэ ІэнатІэхэр ыпэкІэ сезымыхъагъэхэр. АпэрэмкІэ ахэм зэкІэри ашІэу, зэкІэми афэгъэсагъэхэу къащэхуэ, ау пшъэрылхэм ягъэцэкІэжын зыфежъэхэкІэ, ІэнатІэр ямыфэшъуашэу зэрэщытыр къэнафэ. Зи ащ бгъэшІэгъон хэлъэп. Цыфыр ІэнатІэу ратыгъэм димыштэрэмэ, зэблэхъугъэн фае.

Пресс-конференцием хэлэжыгъэ журналистхэм упчІэ бэдэ къатыгъ, зэкІэми джэуап зэхъугуфыкІыгъэхэр Президентым къаритыжыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Партием и Апшъэрэ ыкІи и Генеральнэ советхэм язэхэсыгъо хэлэжыагъ

Іофтхъабзэу Москва шыкІуагъэм партиеу «Единэ Россия» и Тхъаматэу, Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэу Дмитрий Медведевыр хэлэжыагъ. Адыгеим ыцІэкІэ игъэкІотыгъэ зэхэсыгъом хэлэжыагъэх партиеу «Единэ Россия» и Апшъэрэ совет хэтэу, Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан, партием икъутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм исекретарэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу Іэщэ Мухъамэд, партием и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым иобщественнэ приемнэу республикэм щыІэм илэшхъэтетэу, муниципальнэ гъэпсыкэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» ипащэу Михаил Черниченкэр.

Партиеу «Единэ Россия» и Тхъаматэ игъоу къафилъэгъугъэ ибэхэм яІофыгъохэм язэшІохынкІэ проектыр агъэхъазырынэу.

Партием и Тхъаматэ анаІэ анахъэу зытыраригъэдзагъэхэм ащыщ гъэхъагъэу ыпэкІэ ашІыгъагъэхэм ятегушІыІэрэ якъэгъэлъэгъонрэ ауж икІынхэш, занкІэу цыфхэм Іоф адашІэн зэрэфаер.

«Партием и Тхъаматэ иобщественнэ приемнэхэм зы илъэсэп Іоф зэрашІэрэр. Хэгъэгум ишъолъыр пэпчъ ащ фэдэ институтхэр ащэлажыагъ. Партием и Тхъаматэрэ цыфхэмрэ азыфагу илэ зэпхыныгъэхэр пытэнхэмкІэ амал тэрэзэу ыкІи ищыкІагъэу ар шыт», — кыкІигъэтхыгъ Д. Медведевым.

Зэхэсыгъом икІэуххэр кызызэфихысыжыхэзэ Адыгеим и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан къызэриІуагъэмкІэ, Дмитрий Медведевым партием хэт-

хэм апае пшъэрылх гъэнэфегъэхэр кыгъэуцугъэх. «Партиеу «Единэ Россия» кыи хъащт илъэсымкІэ анахъэу ыналэ зытыригъэтын фэе Іофыгъохэр агъэнэфэгъэх, зэдырІэгъэ зэхэсыгъом иунашъохэмкІэ проектыр аштагъ, нэужым игъоу алъэгъуштхэр, предложениеу къахыштыгъэр къыдалытэхэзэ ащ Іоф дашІэ-

жышты. ЗэкІэми анахь шъхъаІэр — Урысыем и Президентэу Владимир Путиным Федеральнэ ЗэлукІэм фигъэхыгъэ Тхылыр пхырышчыгъэным хэбзэгъэуцугъэ лъапсэу иІэм зэришыкІагъэм тетэу тыналэ тедгъэтыныр ары», — кылуагъ ТхъакІушынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм ипресс-кыулыкыу

Елкэр кыызэуахыгъ

Тхьаклушынэ Аслъан гъэсэныгъэмкIэ Урысые къралыгъо академием иакадемикэу хадзыгъ

ГъэсэныгъэмкIэ Урысые академием идействительнэ членхэм (академикхэм) яхэдзын тегъэпсыхьэгъэ Иофтхьабзэр тыгъэгъазэм и 19-м шылагъ.

Мэкъэтыным икIэуххэм атегъу Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьаклушынэ Аслъан гъэсэныгъэмкIэ Урысые академием идействительнэ член (академик) хъугъэ.

Шъугу къэтэгъэкIыжы:

Тхьаклушынэ Аслъан филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидат, социологие шIэныгъэхэмкIэ доктор, профессор. Ащ научнэ ИофшIэгъэ 270-м ехъу кыхиутыгъ. Ахэр Темыр Кавказым иапшъэрэ еджапIэхэм ястудентхэм, аспирантхэм ыкIи докторантхэм яегъэдженкIэ шIэныгъэ ушэтын Иофтхьабзэхэм ашагъэфедэх, теоретическэ курсэу «Этнопедагогика» зыфиорэр кыагъэхъазыргъ.

ГъэсэныгъэмкIэ Урысые академием ипрезидентэу Николай Никандровыр Тхьаклушынэ Аслъан зэрэхадзыгъэмкIэ кыфэгъушIозэ, шIуагъэ кытэу гъэсэныгъэмкIэ Урысые академием иакадемикэу Иоф ышIэнэу, научнэ ИофшIэми гъэхъагъэхэр шишIынхэу фэлъэуагъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ипресс-къулыкъу

ЯмэфэкI фэгъэхьыгъэу...

Урысые Федерацием щынэгъончэнымкIэ и Федеральнэ къулыкъу зызыхагъэр илъэс 95-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэхыхъэ «ЕгъэшIэрэ машIом» исаугъэтэу Мыекъуапэ дэтым шыкIуагъ. Иофтхьабзэм хэлэжыагъэх УФ-м щынэгъончэнымкIэ и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэlorышIапIэ ипашъу Олег Селезневыр, АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэр, АР-м ипрокурор шъхьалэу Василий Пословскэр, ветеранхэр ыкIи хэбзэхъумэкIо къулыкъухэм ялофшIэхэр, нэмыкIхэри.

АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ апэрэу щызэхашэгъэ знаменнэ купым хэтхэм кыэгъэгъэ блэрхэр саугъэтым кIэралхьагъэх. ЕтIанэ мэфэкI шIыкIэм тетэу кърэгъулхэм зызыхагъэ. Урысыем ыкIи Адыгеим ягIимнхэр кызырагъэлэ нэуж зэо зэфэшхьафхэм ахэкIодагъэхэм зы такыкъэ афэшхьыгъагъэх. Нэужым ведомствэхэм япашэхэм ыкIи икьулыкъушIэхэм саугъэтым кыэгъагъэхэр кIэралхьагъэх.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ПАТИКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ЩыкIэгъабэ кыыхагъэщыгъ

Зыныбжъ имыкъугъэхэм бздэжшIагъэу зрахъэхэрэр кыыхагъэщыгъэным ыкIи алыплъэгъэным ыльэныкыокIэ хэбзыхъуагъэр зрагъэцакIэрэм фэгъэхьыгъагъ Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ иколлегие изэхэсыгъоу мы мафэхэм шылагъэр.

Иофтхьабзэм хэлэжыагъэх АР-м и Вице-премьерэу, зыныбжъ имыкъугъэхэм ялофыгъохэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ республикэ комиссием итхьаматэу Алексей Петрусенкэр, АР-м ипрокурор шъхьалэу Ва-

силий Пословскэр, АР-м кIэлэцIыкIум ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнымкIэ иуполномоченнэу Александр Ивашиныр, АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ иминистрэу игуадзэу Геннадий Березиныр, АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажэ Аминэт, нэмыкIхэри.

АР-м ипрокурор шъхьалэу иIэпыIэгъоу М. Кривецкэм зэхэсыгъом кызыррэщиуагъэмкIэ, 2012-рэ илъэсым имэзэ 11 кыыкIоцI зыныбжъ имыкъугъэхэм бздэжшIагъэхэм 155-рэ зрахъагъ. БздэжшIагъэхэм

япчъагъэ республикэм ирайонищмэ — Мыекъопэ, Джэджэ ыкIи Кошхьэблэ районхэм ащыхъуагъ. Мы илъэсым кыыкIоцI Iэтахъохэм бздэжшIэгъэ 110-рэ зрахъагъ. Блэ-кIыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахьтэ егъэпшагъэмэ проценти 9,1-кIэ ар нахъ макI. Арэу щыт нахъ мышIэми, хэбзэхъумэкIо къулыкъухэм, прокуратурэм, нэмыкIхэми япшъэрылхэр зрагъэцакIэрэм уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр А. Кривицкэм кыIуагъ.

ЩыIэныгъэм чIыпIэ кIын ригъэуцогъэ ыкIи гъот макIэ

зиIэ унагъохэм, ахэм арыс сабийхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ ыкIи IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ гъэсэныгъэмрэ псауныгъэмрэ якьулыкъухэм, цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ учреждениехэм, нэмыкIхэми япшъэрылхэр икьу фэдизэу зэрамыгъэцакIэрэр зэхэсыгъом хэлэжыагъэхэм кыыхагъэщыгъ.

Зыныбжъ имыкъугъэхэу ыкIи унагъохэу учетым хэтхэм алъэныкыокIэ полицием икьулыкъушIэхэм, еджапIэхэм ащылэ инспекторхэм, участковэ уполномоченнэхэм пэшIорыгъэшъ Иофтхьабзэу зэхашэхэрэм бэрэ уамы-

гъэразэу кызырэрэхэкIырым кыгушылагъэхэм кыыкIагъэ-тхыгъ. УплъэкIунхэм кызырэгъэлъагъорэмкIэ, ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ къулыкъухэм ялофшIэн зэфахысыжы зыхъукIэ мышъыпкъабэ кыыхэкIэу мэхъу.

ГумэкIыгъоу, шыкIагъэу къэуцухэрэр дэгъэзыжыгъээнхэм фэшI Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ, прокуратурэм, къулыкъу зэфэшхьафхэм язэпхыныгъэ джыри нахъ агъэпытэн зэрэфаер кыыхагъэщыгъ, анахъэу анаIэ зытырагъэтышт лъэныкыохэр агъэнэфагъэх.

КИАРЭ Фатим.

2012-р — тарихъым и Илъэс

1480-рэ илъэсым монгол-къэндзал тетыгъор Урысыем щызэхакъутагъ.

1764-рэ илъэсым художествэхэмкIэ Урысые академием шыIэ хъугъэ.

1698-м Петр I-м УрысыемкIэ апэрэ орденэу — апостолэу Андрей Перво-

званнэм иорден ыгъэнэфэгъагъ.

1815-рэ илъэсым Петербург Берж изаводэу дэтым апэрэ урыс пароходыр кыдыгъэкIыгъ.

Апэрэ урыс пароходэу «Елизаветам» метрэ 18 икIыхъагъ ыкIи псыр зытхъурэ борт шэрэххэр илагъэх. Петербургрэ

Кронштадтрэ азыфагу итыгъ.

1725-рэ илъэсым Урысыем шIэныгъэхэмкIэ и Академием апэрэ зэхэсыгъор Петербург щызэхышIэгъагъ.

1869-рэ илъэсым Суэцкэ каналыр (Египет) кызыIуахыгъ.

1902-рэ илъэсым урыс физи-

ологэу Иван Павловым условнэ рефлексыр кыыхыгъэщыгъ.

Илъэс 97-кIэ узэкIэIэбэжмэ, нэмыцэу Карл Гофман синтетическэ каучукыр ышIыгъ.

1906-рэ илъэсым IэпыIэгъу зэрэкIэлъэIухэрэмкIэ гузэжъогъу мэкъэгъэлэу «SOS»-р аштэгъагъ.

1929-м американскэ пилотэу Р. Берд апэрэу Кыылэ полнэ-

сымкIэ кыкIызэ Чыгур зэпырибыкIыгъ.

1934-рэ илъэсым макъэ зиIэ апэрэ телевизионнэ къэтыныр СССР-м шылагъ.

1941-рэ илъэсым Москоскэ хэкум ит къоджэ цыкIоу Петрищево фашистхэм партизанкэу, Советскэ Союзым и Лыхъужэу Зоя Космодемьянская цыпалъагъ.

(Тикорр.).

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ия 90-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКИ

УАХЪТЭМ КЪЕГЪЭНАФЭ

1969-рэ илъэсым Пшызэ шьолыр къэралыгъо университетым ифакультетэу сурэтшыным зыщыфагъасэхэрэр дэгъу дэдэу къэсыхуи, Мыекъяуапэ, Андырхъое Хъусен ыцлэ зыхьырэ клэлэгъэдэжэ училищым Иофшлэ сыкъагъэклогъагъ. Сурэтымрэ искусствэхэм яхышхэрэклэ езгъэдэжнху сипшхэрэлыгъ, ау а лъэхъаным пашху илэгъэ Нэпсэу Фазилэ сезэгъыгъэп, клэлэгъэдэжнху сызфигъудыгъэп. Хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» зыкъэзгъэзэжыгъ. Ащ иредактор шхьалэщтыгъэр Андырхъое Джантэмь. Шы лъэгъупхъэхор гушлубзюу къыспэгъоклыгъ, шьабэу кыригъэщэу урысыбзэклэ къыздэгущылагъ. Сэ адыгабзэклэ сыкъызэгущыгъ, ыгъэшлэгъуагъ:

— Ий, угрузин сшлэшылгъ. Сыхьатмафэба, ош фэд тищыклагъэр. Черемушкэм уклогышгъ, унаклэу ашлхэрэм сурэт къатешыкышгъ.

Зыфилауагъэри згъэцклагъэ, ыгуи рихыгъ. Нэпсэум зыригъани шхьае, сыкъыиыхыгъ. Сурэтхэр ретуш сшлынху, рубрикхэр стхынху, рассказ клэкхэри игъусэжху кыхэсытынху изын редакторым къыситыгъ. Клэлэгъаджэм ыпэу ахэр къэсштагъэх, сыгу рихышхэрэп районхэм сагъаглоу, сурэт-репортажхэр къэсшлху, къэбархэри тхыгъэу язгъэгъусэжыкэм ары.

— Тхэным ыуж ихь, — зэпымыгъэуу къысиутэклыщтыгъ Пэнэшъу Хьамзэт ситхыгъэхэм язджэклэ. Ау стхьаклэм изгъа-

хьэщтыгъэп а Иофым хэшылк физиолэ лым къысылуагъэр. Сэнэхъат шхьалэу сызэджагъэр чысыгъэдзынэу зи щылагъэп. Пумэ язи сыкырымлоу цыклогъэ зэдэгъаглоуштыгъэх. Сиофшлэгъухэр зыклогъэхклэ сыкъанэти, чэщыр тлу охуфэ сытхэщтыгъ, сурэт сшлштыгъ. Ащклэ Андырхъуае иягъэ къысэклыщтыгъэп, кабинет цыклогъэ джы Шьаукъо Аслъангуащэ зэрысыр мастерское ыкли тхалэу къыситыгъагъ.

Сиофшлэгъухэм зэклэми санахыклагъэти, аналэ къыстетыщтыгъ, сагъашлштыгъ. Мыхъуни сагъашлштыгъэп, симыщыклагъэри къысапэсштыгъэп, сыряклалэм фэдэу къыздэпэсштыгъэх. Илъэс 23-рэ сыныбжыгъэр. Зыналэ къыстет зэпытхыгъэр сикъоджэгъоу лэшыны Хьазрэт, а лъэхъаным ар гъэзетым културэмклэ иотдел ипэшагъ, лы луш мэкъэ шьабэм, лирическэ тхэклогъошхэм дэй уфигъэсэныгъ? Мыгубжыгъэу, шлу щэхуу къыспимыгъоухуу къыздэпэсштыгъ. Тикъуаджэ бэрэ тызэдаклоу хуштыгъ Иоф къыщытшлэнэуи, зыщыдгъэпсэфынэуи. Лэжыгъэ лухыжыгъом нахыбэрэмклэ тытефэщтыгъэти, Хьазрэт зэпымыоу тхэщтыгъ, сэ ытхыхэрэр сурэт къыситыгъыщтыгъэх, гъэзетым ахэр къыхитыщтыгъэх.

— Тикъуаджэмэ афэдэ къабзэу сурэтхэр къызэрэпшлэгъэхэр, — ылозэ, ыгъэшлагъоу лугушлукыщтыгъэ, сэри сыклигъэгущыщтыгъ. Синыбджэгъушху хуыгъэ сикъоджэгъуу цыфы-

шлэм опсэуфэ ыналэ къыстетыгъ. — Уянэ сабийхэр зыщанлухэрэм ипэшагъ гъаблэм илъэхъан, ары мыхьбугъэмэ, сыхэкъутыхъэжыщтыгъ, — къысило зэпытыщтыгъ сянэ нэбгыритлэм тыхьаклэ зыхьуклэ.

Пэнэшъу Хьамзэт, Цуукл Налбий, Хьунэго Нурыет, Шьоджэ зэунэкъошхуу Мыхьамчэрыерэ Аслъанчэрыерэ, Мыгу Шамсэт, бэ зыналэ къыстетыщтыгъэхэр. Ахэм язакъоп, зэклэ редакцием илофшлэхэр плэмэ нахь тэрэз. А лъэхъаным гъэзетым Иоф щызышлэщтыгъэхэм гуклэгъум фэшхьафэу сэмэркъэушхуи ахэлъыгъ. Хьушт Хьалидэ сэмэркъэу заклогъэ зэклогъылыгъ, профкомым итхьаматэщтыгъ.

— Тихудожник генерал Мерекховым икьэбар ышлэрэп, — ылоты, щхыклаеу къыздэхъашхыщтыгъ.

Сэшлэми, сэри мыкь-мыдж зысшлыти, ежыыр згъэтхэжыщтыгъ. «Къэбарлуатэр» тезгъэнагъэти, Хьуажэ Исмахылэ, тхьамэтэ гуадзэр, къысаджэти, зыкъыпысыгъэшлэжыщтыгъ ныбэшхуоу охуфэклэ щхызэ.

Бэджэнэ Иляс партбюром исекретарыщтыгъ.

«Дядэ Иляс, сыдигъо партием сыпштэщта?» — зеслоклэ, «мэкъэгъэлхэр дэгъоу птхуу зызебгъасэклэ», — ылозэ, симыштэу сыкылулыжыщтыгъ. Илъэситлэм партзэлулэхэр зэрэщылэщтхэ мэкъэгъэлхуу щэхуу сигъэтхыгъэп.

Лъэустэн Юсыф ирассказхэм ацлэхэр сычлэмысэу систолышхьэ къытырилхьэхэти, зигъэ-

былтыжыщтыгъ. Къэмыгушчылахуу еланэ къысэбгъуыщтыгъ. Къэзытхыгъэри зыфэстхыщтыри симышлэу охътабэ зытешлэклэ, кыыгъэжыгъэ къысэгъыштыгъ:

— Хьэлакъо зышхыгъэм фэдэу къэочыхьэ, клал, тыдэ укысхыжыщтыгъ?

Ар зэхихы къэс Хьушт Хьалидэ, тутын лугъор шхьарихуу, кырымуэ, щхызэ къысфаклогъыгъ Лъэустэныр зэрэзгъэгубжыгъэр игуапэу.

— Уадыга, клал? — къысэупчлы шэджэгъуашхэм тефэу кыыгъэжыгъэ лы тегъэпсыхьэгъэшхор иорзэ шляп илэдэжэу.

— Ары, — есэложы.

— Хьушт Хьалидэ ошлэ адэ?

— Семышлэ мэхьуа синыбджэгъу анекдотлуатэр!

— Сэ сцлэр Хьунэ Мурат, сэри синыбджэгъу а бетэмалыр. Тызэкъоджэгъу, дзэми тызэдыхэтыгъ, тызэдзэуагъ, ау сфеложэ анекдот сфызэхилхьаныр зызэпымыгъэу, нэмыщхэм ныклогъыт кышлыгъэ ышхьэ зэрэпысыутыжыщтыгъ.

Хьалидэ ар зызэхехыжыкым, игуапэу щхыклаеу щхыгъагъэ.

Цуукл Налбий пшгъэдэжыкы зыхьырэ секретарыгъ. Сшлушхуагъэ. Мафэ горэм цыхьэ къысфилыгъэ къысело:

— Москва кырызгъэхыгъэ тхыт хэшыпыкыгъэхэр систолышхьэ тельхышгъ, афэсакъ.

Лунклэбзэлхуыри къыслэхи-нагъ. Бэ темышлэу жьот мэкъэ-шхо зэхэсэхы. Шхакло клужыгъэ лым итхылхэр зэлашлэжыкы тилофшлэгъуитлэ.

— Шьукыкк, лым къыс-

фигъэпытагъ сафэсакъынэу, — сломэ, клэслотыкыжыгъэ, залэрэ ясуагъ, ау бетакъэу сыкыра-дзагъэп, нахьыежыгъэу зэлашлэжыкы.

Цыклогъэ-цыклогъэ сабыкклэ-клэпши, къысшлхьэхэи сериитлэу хьурэ кинофильмэу «Спартак» сеплынэу сыклагъ. Ахьырнэ-фэсым нэсыгъэхуу бухгалтерэу Надешхом кыригъэкыжыгъэх. Налбий ынэ зэжыгъэр зэфэкложыфэ згъэщхыгъагъэ.

Сыд сшлагъэми, къысфэгъэгъуштыгъ зэклэми. Шуныгъэм, шхьэклогъэныгъэм яшапхьэхэр зыкли аукъоштыгъэхэп цыфышлу гъэсагъэхэм. Зэклэми гъаблэклэ кынэу апэкэкыгъэр мымаклэми, сэмэркъэур, адыгагъэр чланэщтыгъэхэп. Нахьыжхэм къаклэлыклогъэ клалэхэр джа шапхьэхэмклэ агъасэщтыгъэх. Журналистикэм ишгъэф закъохэр армырэу, адыгагъэмрэ лыгъэмрэ пстэуми аклыгъэх. Узыфаер зэклэ ахэбгъуатэщтыгъ цыфышлэхэм. Сэ сшхьэкклэ ахэр сыулыгъэклогъэх, зэхэсшлагъэх. Сафэраз адыгагъэу, цыфыгъэу къыздызэра-хьагъэм фэшл. Уахьтэ зытешлэжыкк зэклэ нафэ кызы-хьужыгъэр. Арэушгъэу щылыныгъэр гъэпсыгъэ.

Илъэситлэу тешлагъэу хэку иполкомым итхьаматэ игодзэгъэу Хьагъур Андзаур Тбилиси сурэтшынымклэ академиеу дэ-тым еджакло сикъэклоуагъ.

Илъэситло гъэзетым сызэрэ-щылэжыгъэр сшыгъупшэщтэп. Джы кызнэсыгъэми гъэзетым ныбджэгъуныгъэ дызэсэхьэ.

КЪАТ Теуцожь.

Урысыем итхаклогъэмрэ ижурналистхэмрэ ясоюзхэм ахэт.

Илъэсым Илэ зэфэмыдэу пэгъок. Гых

щтыгъэх, байхэм шлухьафтын лъаплэхэр зэфашыжыщтыгъэх.

1936-рэ илъэсыр хэгъэгум къызэрэщырагъахэрэр зылыгъугъэгъэ динлэжхэм ащыщ къызэритхыжыкырэмклэ, пачыхьэм ипшыплэ нэбгырэ мин 20 фэдиз къышхы-зэрэутоиыгъагъ. Ахэр зэклэ Тхьэм елэ-луштыгъэх япачыхьэ псауныгъэ кыри-тынэу, бэрэ апэ итынэу, япсэуклэ на-хьышлу хьунэу.

Аужырэ Илъэсыклэм икыхьагъу гъэт-хапэм зышхыагъэунэфыкыжыгъагъэр 1939-рэ илъэсыр ары. Петр I-м тыгъэгъа-зэм и 15-м унашгъоу къыдигъэклыгъагъ кыкклэлыклогъэ илъэсым къысгъэжы-гъэу Илъэсыклэр тыгъэгъэзэ мазэм иаужырэ мафэ хагъэунэфыкыгъэ ашлынэу.

Илъэсыклэм елкэ агъэуцущтыгъэп. Елкэр агъэклэрэклэныр къэзыгупшы-сыгъэхэр коммунистхэр ары, непэ кы-зынэсыгъэми а хабзэр зэрэтхэлэ. Къэ-лэпчэбгъухэр агъалэщтыгъэх, агъэдах-щтыгъэх. Илъэсыклэр чэфэу къызэри-хьаштым ежэщтыгъэх, ктэлапчэр зэ-луахыти, къыдагъахьэщтыгъ. Нэужым апэрэу елкэр 1920-рэ илъэсым Кремлым и Георгиевскэ зал шагъэклэрэклогъагъ.

Илъэсыклэм икыхьагъу унэгъо мэфэ-клэу Урысыем шалыгъэ. Унагъо пэпчэ иланэ зэлухы, шхыныгъоухэр бэу ыкли зэфэмыдэхуу тырегъэуцох. Мэчэфых, ордэхэр къадох, чэщым сыхьатыр 12 зы-щыхуэрэм бжэухэр алэтых, щылэклэшлу ялэнэу, Илъэсыклэ хьар къафыханэу Тхьэм елгъэлх.

Хэгъэгъу зэфэшхьафхэм Илъэсыклэр зэрэшагъэмэфэклэрэр зтефэрэп. Гу-щылэм пае, ар Ирландием нахьыбэмклэ дин мэфэклэу шалыгъэ. **Лаборатор** чыры-клом ыклоц кыраплэстхыкылышгъ, ос-

тыгъэ цыклогъэхэр ащырагъэуцох, ахэр сабийхэм афагошхы. **Шотландием** пчэ-дыжыкым ордэхэр инэу къышалоу, шьон-дырхэм машло аклагъанэш, илъэсыкы-агъэклогъэжы, илъэсыклэм гъогур фызэ-луахы.

Италием иунэхэм ямыщыклагъэу е-жы хуыгъэу арыт пкъыгъохэр зэклэ шы-рагъэжыкы. **Англием** одыжыным шы-теох. **Францием** Лыжэ Щтыргъуклым сабийхэм къафыхьырэ шлухьафтынхэр ялэкъопылыгъэ цыклогъэхэм къафыре-нэх. **Голландием** и Лыжэ Щтыргъуклэхэр, дзыом изэу шлухьафтынхэр зыдагыгъэу, пчэдыжыкырэ кыухьэм исхуу непкъым кы-лохьэх, цыфхэр агъэгущлох.

Монголием Илъэсыклэ чэщым елкэ гъэклэрэклэгъэм дэжэ спорт зэнэкъокъу-хэр шызэхашэх, ахэм фаехэр зэклэ ахэ-лажэх. **Филиппинхэм** атакъэхэр шызэра-гъэзаох, еланэ мэчэфых. **Узбекистан** сы-хьатыр 12 мыхьузэ сэнэшхьэцэ 12, илъэ-сым имэзэ 12 ателыгъагъэу, шашы, ягу-хэлхэр зэклэ къадэхунхуу мэгугъэх.

Индонезием Илъэсыклэр кымыхьэ-зэ, зыгу хагъэкыгъэ цыфхэр шылэхэмэ, къафагъэгъунэу ялгъэлх. **Абхазхэр** лы-гъэжыагъэрэ чэтылрэ Ианэм темытхуу Илъэсыклэм пэгъоклыхэрэп. Пастэр, лэ-шлу-лушлхэр унэгъо санэр къытырагъэ-уцох. **Венецием** кыухьэм исхуу псыкы-лум щытехьэх, псы чыылэм зышагъэ-псклы, карнавалым хэлажэх.

Ермэлхэм хьарыфэу Н-клэ зыцлэ кы-ригъэжыгъэрэ шхыныгъохэр зэрагъэгъотых.

Санэмрэ коньакымрэ Ианэм тетынхэ фае. Купыр тхьаматэм зэрэщэ, хьохьухэр къелох. **Египет** илъэс реным щыфаб, ащ емылгытыгъэу елкэхэр шагъэклогъэх, ахэм цыфыбэ яклуалэ, мэчэфых.

Японием щышхэр Илъэсыклэр кызы-щыхьэрэ апэрэ такыкыкым тефэу лъэшэу мэчыхы. Угушломэ, угухэлхэр кыб-дэхунхуу алыгъэ. Одыжыным 108-рэ кытеох. Елкэм ычлшлэ мотибана зыцлэ чыгыр агъэклогъэх, пчэдыжыкым тыгъэр къызэрэкъоклырэм лъэллэх, шлухьаф-тынхэр зыфашыжыкы.

Эстонием Илъэсыклэр кызыщыхьэрэ такыкыкым атефэу шампанскэ щешгъох. Яланэхэр шхынхэмклэ аушгъэх. **Швеци-ем** Илъэсыклэр кыхьэ зыхьуклэ мэкъэ-шхо щыбгъэлун фае. **Хорватием** мэшло-къефэххэм шяплыхы, пхьэ кыутагъэхэм санэ атыраклэ, коцыр атыратакыошгъ, ма-шло аклэдзэ.

Урысыем кыфэдгъэзэжыкы. Илъэ-сыклэр тэ унэгъо мэфэклэу тил. Аужырэ илъэхьэм ныбжыкыклэхэр Илъэсыклэр кызыхьахэклэ зэлуклэхуу рагъэжыгъ. Къэшгъох, мэджэгъух.

Тэ, адыгэхэм, аужырэ илъэхьэм Илъэ-сыклэр тло кытэгъахьэ — тыгъэгъазэм и 31-м ыкли гъэтхапэм и 21-м.

Илъэсыклэ хьар зэклэми кытфехь!

Зыгъэхъазыргъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Илъэс къэс клэракл, чэф, клэщыгъу Илъэсыклэр. Джыри мары ар къэблагъэ. Ащ емыжэрэ цыф шылэп, мэфэклышхоу ар чыплэ пстэуми, хэгъэгъу пстэуми ащы-хагъэунэфыкы.

Псэрэ цыфхэри Илъэсыклэм дахуу пэгъоклыщтыгъэх. Лъэпкэ зэфэшхьаф-хэм ар охьтэ шхьафхэм хагъэунэфыклогъэ шытыгъ. Европэм щыпсэхуэрэм анахы-бэм Илъэсыклэм икыхьагъу тыгъэгъазэм и 31-м агъэмэфэклэ.

Тэ тызшыпсэурэ къэралыгъошхом, ижыкклэ кышхьэгъэжыгъэу, чыгур «къы-щыушхыжыгъэр» гъэтхэ палэр ары Илъэсыклэм зыщыпэгъоклыщтыгъэхэр. Апэ пхьэшхьэ-мышхьэхэр, хэтэрыклхэр пагъохыщтыгъэх, нэужым джэрзым хэшлыкыгъэ ахьщэжыгъэхэр агошчы-

ДЕПУТАТЫМРЭ ХЭДЗАКЮХЭМРЭ

ИлъэсыкIэр афигъэдэхагъ

2012-рэ илъэсэу дгъэклотэжырым хъугъэ-шлагъэу цы-
лэныгъэм кыпкырыкIырэ зэлукIэгъоу тызыхэлэжъа-
гъэр макIэп. Ахэр зэфтхысыжыхэзэ, шукIэ тыгу
кынагъэм ащыцхэм тигъэзетеджэхэр ащытэгъэ-
гъуазэх.

Мыекъуапэ иурамэу Менделеевым ыцIэ зыхырым
теплъэу илагъэмрэ джырэ уахтэ тлэгъурэмрэ зэфэп-
хысыжымэ, нэгум кыкIэуцорэр чымрэ уашъомрэ зэ-
рэзэпчыжэхэм фэтэгъадэ.

Урамэу Менделеевым ыцIэ
зыхырым Мыекъуапэ иурам
шъхьалэмэ ябгъапшэмэ, унэу
тетхэм ягъэпсыкIэ, цыфхэр зэ-
рэщыпсэхэрэр кыдэплытэнхэ
фае. Уинэуасэ е уилахыл горэм
ыджэ хьакIэу укIо пшIоигъомэ,
гъогурыкIо-дырекIокIыжкIэ
хьаблэр кэпкIухъанышъ, узыфэе
щагум удэхъан плъэкIынэу шы-
тыгъэп. Урамыр шъомбгъошхоп,
хэщигъэ зэпырыкIыплэу илэри
зэжъоп шъхьаем, цыфхэр гумэ-
кIыгъомэ ахэтыгъэх.

ХьакIэм пэгъокIынхэр псынклэгъэп

Хьаблэм тесхэм унэ лъэгэ гуIэ-
тыплэхэр зышIыгъэхэр, гъэцэ-
кIэжыын Iофыгъохэр зшIозыхы-
гъэхэр къахэкIыгъэх. Унагъохэр
зэхахъах, псыр унэхэм аращэ-
лагъ, ау щагухэм якIурэ гъогур
зэмыгъэфагъэу кьэнэгъагъ.

— Синыбджэгъухэм язакъоп,
сшынахыжъ кбуаджэм кыкIы-

гъэу, псынжъым хэтэу унэм кы-
хъан ымылгъэу зэп кызырэ-
хэкIыгъэр, — еIо Цуужъ Аскэр.
— Чылэм дэсхэр кыткIэна-
кIэхэу, кыддэхъащыхэу уахтэ
кытэкIуштыгъ. Машинэ псын-
кIэм уисыми, Iэгъо-блэгъо гъо-
гур зэрэзэмыгъэфагъэм фэшI
унэм благъэу уекIоллэныр кы-
ныгъ. Мыекъуапэ иадминистра-
ция тыкIуагъ, зыгорэхэм тыкы-
зэхашыкIы тшIоигъоу тьялэу-
гъ, ау IэпыIэгъу кытфэхъун къахэ-
кIыгъэп, тагъэгугъагъэп.

— «Шъор-шъорэу гъогухэр
жъугъэцэкIэжыкI» кытаIуагъ,
— зэдэгущыIэгъур лъагъэкIуатэ
А. Цуужъым игъунэгъухэм.

Псынжъым ухэсэу сьд уйкьэлэдэсыкIа?

Зигугъу кьэтшIырэ хьаблэм
ХьакIэцыкIухэр, Аульхэр, Цу-
ужъхэр, Гуриныхэр, нэмыкIхэ-
ри щэпсэх. Урамэу Менделе-
евым ыцIэ зыхырым тет унэ-

хэу пчыагъэу 17 — 43-рэ зыте-
дзагъэхэр арых тыкызытегу-
щыIэхэрэр.

— Нэжъ-Иужъхэр, сабийхэр
тихьаблэ хэсых, — кьелуатэ
Елена Горяевам. — Сэкъатны-
гъэ зиIэу нэбгыритф, IофшIэ-
ным иветеранхэр, Хэгъэу зео-
шхом хэлэжъагъэхэр щэпсэх.
Зэгъунэгъухэр зэралытэх, Iэпы-
Iэгъу зэфэхужыкI. Псынжъым
тызэлъиштагъэу тызэрэпсэу-
штыгъэр тыгу кьэдгъэкIыжы-
нэу тыфаеп...

... Мыекъуапэ инароднэ де-
путатхэм я Совет идепутатэу
Шыу Заурбек хьаблэм игумэки
зэхихыгъ. Хьаблэм депутатэу
зэрэщыхадзыгъэр кыдилы-
ти, лъэлэу ялэр ыгъэцэкIэнэу
фежъагъ, бэ тыримыгъашIэу
ахыщэу пэлухащтыр кыгъо-
тыгъ.

МыжъуакIэр кьаригъэщагъ,
гъогур зрагъафи, зэщызы ашыгъ.

ХэдзакIомэ Шыу Заурбек за-
IокIэм, хьаблэм игъэкъэбзэн,
игъэдэхэн, зэмылгъэкIэгъухэу
щызэдэпсэхэрэм ящылэклэ на-

хышIу шIыгъэным, фэшъхьаф-
хэм атегушылагъэх.

IофшIэным иветеранэу Илья
Гуриным ыльакъохэр мэузых,
бэщыр ылыгъэу мээекIо. Депута-
тэу Шыу Заурбек апэрэп зэрилъэ-
гъугъэр. ИлъэсыбэкIэ узэкIэлэ-
бэжымэ, депутатыр цыфмэ яло-
фышIэу зэралытэщтыгъэм ар
кытегушылагъ.

— Заурбек гукIэгъу хэлъ,
цыфышIу, — кьелуатэ Илья Гу-
риным. — ИгушыIэ кьегъэшъы-
пкьэжы, шIум уфицэн елъэкIы.
Депутатэу зэрэхэтыдзыгъэм фэшI
тыкIэгъоужырэп. Тихьэблэ клэлэу
тэлъытэ. ГъэзетымкIэ «тхъауе-
гъэпсэу» етIожы тшIоигъу.

2013-рэ ИлъэсыкIэр кьэблэ-
гъагъ. Менделеевым ыцIэ зыхы-
рэ урамым тет унэхэм гъогоу
якIурэм изытет уегъэразэ, хьакIэ-
хэм, афэнэгущIохэу «шъукте-
благъ» аралоным бысымхэр фэ-
хъазырых.

Сурэтым итыр: **Шыу Заурбек
хэдзакIомэ аIуклагъ. Сэмэгум-
кIэ кьэбгъэжъэнышъ 3. Шы-
ур ятIонэрэу цыт.**

ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Нысхъапэм удэгущыIэ пшIоигъуа?

Къалэу Тулэ щыпсэурэ Ирина Агаевам шэкIым хэшIы-
кIыгъэ нысхъапэу ышIыгъэхэр плуныгъэм фэгъэхъы-
гъэх. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей кыщызэлэуа-
хыгъэ кьэбгъэжъэнышъ кIэлэцыкIухэм ямызакъоу,
ны-тыхэм, кIэлэегъаджэхэм, нэнэжъ-тэтэжъхэм шIэ-
ныгъэ хахыщтэу тэлъытэ.

Нысхъапэм идунай кып-
кырыкIыхэзэ, кIэлэцыкIухэр
щылэныгъэм хэхъэх. Ныбжъ
хэкIотагъэ зиIэхэм якIэлэцы-
кIугъор агу кьагъэкIыжыным
фэшI агупшысэхэр, язекIокIэ-
шыкIэхэр нысхъапэм рапых.
АР-м и Лъэпкъ музей идиректор
игуадзэу Шэуджэн Налмэс, му-
зеим иотделхэм япащэхэу На-
дежда Бурмистровамрэ Сын-
джыхь Маринэрэ нысхъапэ-

хэм кьаралоллагъэм уегъэгъуазэ.

Нэр плэпахэу нысхъэпищ пчэ-
гум ит. Псэ апытэу кыпшыхъоу
уаплъызэ, сурэтышIым игупшы-
сэхэм щылэныгъэм ухащэ. Зы
нысхъапэм пшъашъэм иныб-
жыкIэгъур, ятIонэрэм унагъо
зехъэм сабыеу кыфэхъугъэмэ
зэрадэпсэурэр, ящэнэрэм нэнэжъ
зэхъум ищылэныгъэ зэхъокIы-
ныгъэу фэхъугъэр кьагъэлъагъо.
Нысхъапэхэм уадэгущыIэ пшIо-
игъо охъу.

Ным нысхъапэу ышIыгъэр ип-
шъашъэ римыгъэлъэгъоу пхъон-
тэжыем дэлъыгъ, тхьэрыIохэр
ышIыхэзэ, ипшъашъэ шIоу шыIэр
кыдэхъунэу фиоштыгъ. Ныб-
жыр икIугъэу пшъашъэр унагъо
ихъэ зэхъум, нысхъапэр ным
кышIти, ипшъашъэ фэлъэуагъ.

— ПхъэнкIыпхъэм хэшIы-
кIыгъэ нысхъапэр, шыгъынэу ащ
фишIыгъэр дахэ, — еIо Сын-
джыхь Маринэ. — Пшъашъэр
хъупхъэу, кьэбзэныгъэм пылъэу
щылэным фэшI ащ фэдэ ныс-
хъапэм мэхъанэ ратыштыгъ. Уна-
гъо ихъанэу гухэлъ зишIыкIэ,
нысхъапэр шIухъафтын фашы-
штыгъ.

Краснодар краим ихудожес-
твеннэ музею Ф. Коваленкэм
ыцIэ зыхырым кьэбгъэжъэнышъ
гъэшIэгъонэу щызэхашъагъагъ.
ИлъэсыкIэм ехъулэу Мыекъуапэ
кыщызэлэуахыгъэ кьэбгъэжъэ-
нонр мэзитIум кыкIокIэ Лъэпкъ
музеим щыкIощт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лэпкъ
IофхэмкIэ, IэкIыб
кьэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШIЛЭКЪО
Саид**

**ПшъэдэкIыжъ
зыхырэ
секретары**

**НЭПШIЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхъыIэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокеэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэ
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчыагъэр
4876
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3682**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу цыт
уахтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахтэр
Сыхъатыр 18.00